

საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

ხელნაწერის უფლებით

ნანა ავაგუმაშვილი

ფინანსური ინფორმაციის ანალიზი ენერგოსაწარმოებში

დოქტორის აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად

წარდგენილი დისერტაციის

ავტორეფერატი

სადოქტორო პროგრამა: "ენერგეტიკა და ელექტროინჟინერია"

შიფრი: 0405

თბილისი

2019

სამუშაო შესრულებულია საქართველოს ტექნიკურ უნივერსიტეტში
ენერგეტიკისა და ტელეკომუნიკაციის ფაკულტეტი
ელექტროენერგეტიკის და ელექტრომექანიკის დეპარტამენტი

ხელმძღვანელი: პროფესორი ლ. ბოჭორიშვილი

რეცენზენტები:

დაცვა შედგება 2019 წლის "-----" "-----" "-----" საათზე
საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის ენერგეტიკისა და
ტელეკომუნიკაციის ფაკულტეტის სადისერტაციო კოლეგიის სხდომაზე,
კორპუსი VIII, აუდიტორია
მისამართი: 0175, თბილისი, კოსტავას 77.

დისერტაციის გაცნობა შეიძლება სტუ-ის ბიბლიოთეკაში,
ხოლო ავტორეფერატისა - ფაკულტეტის ვებგვერდზე

სადისერტაციო საბჭოს მდივანი,
ასოცირებული პროფესორი

გ. გიგინეიშვილი

ნაშრომის ზოგადი დახასიათება

დღევანდელ დღეს ადამიანების ცხოვრება დედამიწაზე ელექტროენერჯის გარეშე შეუძლებელია. ელექტროენერჯია შეიქრა ადამიანის საქმიანობის ყველა სფეროში. ქვეყნის მთელი ეროვნული ეკონომიკა, ასევე, როგორც მისი სამეცნიერო და ტექნოლოგიური დონე, დამოკიდებულია ელექტროენერჯტიკის გამვითარების ტემპებზე. ენერჯტიკის სექტორი, წარმოადგენს, ნებისმიერი სახელმწიფოს სოციალურ-ეკონომიკური კეთილდღეობის წინაპირობას.

ქვეყნის ენერჯტიკული სექტორის განვითარების მოდელი ეფუძნება მთლიანი შიდა პროდუქტის ზრდის დაშვებაზე. სადაც ენერჯორესურსებზე ცვლილების ინდიკატორად არის აღებული ქვეყნის მთლიანი შიდა პროდუქტის ზრდის, სამი სავარაუდო ვარიანტი: პირველი - წლიური 3.6%, მეორე - 5.6% და მესამე - 7.9%. თითოეული დაშვების მიხედვით სახელმწიფოს მიერ მუშავდება სხვადასხვა ენერჯომცველისა და ტექნოლოგიის ისეთი კონფიგურაცია, რომელიც თავისი მინიმალური დანახარჯებით უნდა პასუხობდეს მოსალოდნელი ეკონომიკური განვითარებისათვის საჭირო ენერჯტიკულ მოთხოვნებს: ბუნებრივი გაზი - 32%, ნავთობპროდუქტები - 28% და ელექტროენერჯია - 21% შეადგენდა. მოთხოვნის დანარჩენ ნაწილს წარმოადგენს: ქვანახშირი, ბიოსაწვავი, გეოთერმული და განახლებადი ენერჯიების სხვა წყაროები. ადგილობრივი რესურსებით მხოლოდ 34% დაკმაყოფილება ხდება ქვეყნის მოხმარების. ჰიდროენერჯტიკაზე მოდის წარმოების 52%. ავლნიშნოთ რომ ნავთობპროდუქტები, სრულად არის იმპორტირებული. ქვეყნის ბუნებრივ აირზე მოთხოვნის 0.7%-ის დაკმაყოფილებაა შესაძლებელი ადგილობრივი მოპოვებით.

საქართველოს ენერჯტიკული სტრატეგიის ძირითადი გამოწვევა არის ენერჯტიკული სისტემის განვითარების თანხვედრა ჩვენი ქვეყნის

ეკონომიკურ განვითარებასთან. არამედ ენერგეტიკული სექტორის განვითარება ენერგომომხმარებლის ზრდის გათვალისწინებით.

საქართველოს ენერგეტიკული სტრატეგიის ძირითადი ამოცანებია:

- ენერგეტიკულ სისტემის უსაფრთხოების უზრუნველყოფა;
- ენერგეტიკულ სექტორში კონკურენტუნარიანი გარემოს შექმნა;
- ენერგეტიკული სექტორის მდგრადი განვითარება.

ელექტროენერგეტიკული დარგის რეფორმა გულისხმობს სუბიექტებს შორის ახალი საბაზრო ურთიერთობების ჩამოყალიბებას და არსებულ სტრუქტურაში ცვლილებების შეტანა.

ამიტომ, საქართველოს ეკონომიკისათვის **აქტუალურ პრობლემას** წარმოადგენს კრიზისის დაძლევა, ახალი სუბიექტებს შორის საბაზრო ურთიერთობების ჩამოყალიბებას და ეროვნული ეკონომიკის სისტემაში ფუნქციონირება.

თემის აქტუალურობა. სამეურნეო პროცესების მართვისა და რეგულირების თანამედროვე ფორმების გამოყენება, უპირველეს ყოვლისა, საწარმოთა ფინანსური მდგრადობის უზრუნველყოფასა და გაუმჯობესებისაკენ არის მიმართული. ეს კი, საწარმოთა ფინანსური კრიზისის თავიდან აცილების წინაპირობას წარმოადგენს.

ელექტროენერგეტიკული დარგის რეფორმირების პროცესში წარმოიქმნება რიგი ორგანიზაციული და ფინანსური პრობლემები, რომლებიც, თანამედროვე სამეცნიერო ნაშრომებში არ არის სრულყოფილად განხილული, კერძოდ, არ არის გათვალისწინებული - კონკურენტუნარიანი ელექტროენერგიის ბაზრის ახალი სუბიექტების ფუნქციონირება და მათი განვითარების მოდელი. ენერგოკომპანიების მართვის, მდგრადი განვითარების, ორგანიზაციული და ფინანსური პრობლემებს განიხილავენ ისეთი მეცნიერები, როგორიცაა: ჰოუპი ე., რაპპოპორტი ა.ნ., მელამედი ლ.ბ., გიტელმანი ლ.დ., კოვალოვი ვ.ვ., სავიცკაია გ.ვ., ბოჩაროვი ვ.ვ.

ფინანსური ანალიზის საკითხები და საწარმოების ფინანსური მდგრადობის უზრუნველყოფა, ენერგეტიკული კომპანიების ფინანსური

და ეკონომიკური საქმიანობის მართვაში სრულად იჩენს თავს და ამავდროულად, საწარმოს ეფექტურ ფუნქციონირებაზე აისახება.

ამრიგად, საბაზრო ურთიერთობებისა და ეკონომიკური დამოუკიდებლობის პირობებში იზრდება სუბიექტის ფინანსური მდგომარეობის მნიშვნელობა, და, როგორც შედეგი, იზრდება საქმიანობის ეკონომიკური ანალიზის როლი, რომელიც განვითარების სტრატეგიის დასაბუთების, წარმოების ეფექტიანობის გაზრდის, რეზერვების გამოვლენის, საქმიანობის შედეგების შეფასების საშუალებას იძლევა. საწარმოს ფინანსური მდგომარეობის ანალიზი იძლევა შესაძლებლობას შეისწავლოს კაპიტალის მდგომარეობა მისი წრებრუნვის პროცესში, გამოვლინდეს გარე და შიდა გარემოს ცვლად პირობებში საწარმოს მდგრადი ფუნქციონირებისა და განვითარების უნარი.

ფინანსური მდგომარეობის ანალიზი საწარმოს აქტივებისა და მათი დაფინანსების წყაროების, ლიკვიდურობის, გადახდისუნარიანობის, საქმიანი აქტივობის, გაკოტრების ალბათობის შეფასებას, ფინანსური გაჯანსაღების ღონისძიებათა შემუშავებასა და სხვა მნიშვნელოვანი საკითხების განხილვას გულისხმობს. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარეობს **არჩეული საკვლევი თემის აქტუალობა.**

სადისერტაციო შრომის მიზანს წარმოადგენს ენერგოკომპანიის ფინანსური მდგრადობის მისაღწევად, კომპლექსური სოციალ-ეკონომიკური და ფინანსური მიდგომის შემუშავება, ფინანსური ანგარიშგების ანალიზზე დაყრდნობით. საწარმოს ფინანსური მდგრადობისა, ფინანსური რისკების და გაკოტრების ალბათობის შეფასების ძირითადი მიმართულებების განსაზღვრა, საწარმოს ფინანსური მდგომარეობის ანალიზის თეორიული, მეთოდოლოგიური და პრაქტიკული საკითხების შესწავლა და მათი გამოყენების შესაძლებლობის გამოვლენა, ფინანსური მდგომარეობის გაჯანსაღების ღონისძიებათა შემუშავება.

სადისერტაციო ნაშრომის საგანია ენერგეტიკული კომპანიის ფინანსური მდგომარეობის ანალიზი: ქონებრივი მდგომარეობის, ლიკვიდურობის, რენტაბელობის, საქმიანი აქტივობის ანალიზი, გაკოტრების ალბათობის პროგნოზირება, ფინანსური რისკის და რისკ-მენეჯმენტის შეფასება და სათანადო დასკვნების გამოტანა შესაბამისი მასალის ანალიზის საფუძველზე.

კვლევის ობიექტად შერჩეულ იქნა უმსხვილესი ქსელური კომპანიაა სს "თელასი", რომელიც საქართველოში ახორციელებს ელექტროენერჯის განაწილებას და გასაღებას ქ. თბილისში.

საკვლევ ნაშრომში, დაისახა შემდეგი ამოცანები:

- ენერგოკომპანიის ფინანსური მდგომარეობის ანალიზის მეთოდის შესახებ სპეციალურ ლიტერატურაში არსებული შეხედულებების შესწავლა და მათი ანალიზის საფუძველზე დაბალანსებული ფინანსური მაჩვენებლების სისტემის ჩამოყალიბება;

- ენერგოკომპანიის ქონებრივი მდგომარეობის, საქმიანი აქტივობის, ფინანსური მდგომარეობის, რენტაბელობის, ლიკვიდურობისა და გადახდისუნარიანობის მაჩვენებელთა ანალიზი და მისი სრულყოფა;

- გაკოტრების არსისა და გაკოტრების ალბათობის პროგნოზირების თეორიული საკითხების შესწავლა. ავტორის მიერ, შერჩეული მოდელების საფუძველზე კომპანიის ფინანსური მდგომარეობის პროგნოზირება.

- ენერგოკომპანიის ფინანსური მდგომარეობის შეფასებისას, კომპლექსურ მიდგომაზე დაყრდნობით, მოდელის შემუშავება, კონკურენტული ენერგეტიკული ბაზრის პირობებში;

- სათანადო დასკვნების გაკეთება და ფინანსური მდგომარეობის გაუმჯობესების ღონისძიებათა შემუშავება.

კვლევის მეთოდოლოგიურ და თეორიულ საფუძველს წარმოადგენს ზოგადი სამეცნიერო კვლევის მეთოდები, სისტემური მიდგომა, ეკონომიკური და ფინანსური ანალიზის მეთოდები, მეცნიერული აბსტრაქციის, დაჯგუფების, დეტალიზაციის, შედარების, კოეფიციენტების

მეთოდი, კომპანიების სტრატეგიული მენეჯმენტის მეთოდები, საქმიანობის ეფექტურობის შეფასება, რისკის შეფასება, ფაქტორული ანალიზი, ასევე მოდელირება და სხვა.

კვლევის პროცესში გამოყენებულია ნორმატიული და საკანონმდებლო მასალები. ქართველი და უცხოელი ავტორების ნაშრომები ფინანსური მდგომარეობის ანალიზის, ფინანსური მენეჯმენტისა და გაკოტრების ალბათობის პროგნოზირების საკითხები, სს „თელასი“-ს ბუღალტრული და ფინანსური ანგარიშგება და ინტერნეტ-რესურსები.

დისერტაციის მეცნიერულ სიახლეს წარმოადგენს:

1. ენერგოკომპანიის ფინანსური მდგრადობის სრულყოფილი სურათის მიღება ხდება ენერგეტიკული ბაზრის თვისებების გათვალისწინებით და კომპანიის ფინანსური ანგარიშგების ანალიზზე დაყრდნობით.

2. ფინანსური მდგომარეობის ანალიზის საფუძველზე დაბალანსებული ფინანსური მაჩვენებლების სისტემის ჩამოყალიბება;

3. ფინანსური მდგრადობის შეფასებისას, კომპლექსური მიდგომის გამოყენებით, ასეთი მოდელის შემუშავება, რომელიც გამოდგება კონკურენტული ენერგეტიკული ბაზრის პირობებში;

4. ენერგოკომპანიის ფინანსური მდგრადობის მისაღწევად, კომპლექსური სოციალ-ეკონომიკური და ფინანსური მიდგომის შემუშავება, ფინანსური ანგარიშგების ანალიზზე დაყრდნობით.

5. შემუშავდა მიდგომა, გაკოტრების ალბათობის პროგნოზირების - გამოყენებულია MDA მოდელები, ყველა გამოყენებული Z-მოდელი წარმოადგენს ოთხ ფაქტორულ მოდელს და ასევე, შემოთავაზებულია ხარისხობრივი მოდელი ჯ. არგენტის და ტ. სტოუნის. შემოთავაზებული მიდგომის საფუძველზე დაიგეგმება კომპანიის ფინანსური რისკის და რისკ-მენეჯმენტის შემცირების დონე.

გაკოტრების ალბათობის პროგნოზირების პრობლემები არ არის სათანადოდ შესწავლილი. ეს პრობლემები კომპლექსურია სადაც არ არის

გათვალისწინებული საქართველოს ელექტროენერჯის ბაზრის ფუნქციონირების პირობები, დარგის თავისებურებები, ნორმატიული აქტები და საკანონმდებლო ბაზა. ამიტომ საჭიროთ ჩავთვალეთ მისი შესწავლა და გაკოტრების ალბათობის პროგნოზირების კომპლექსური ანალიზის გამოყენება მთელი ამ პროცესის გამოსაკვლევად.

ნაშრომის პრაქტიკული მნიშვნელობა იმაში მდგომარეობს, რომ მისი ფინანსური ანალიზის საკითხები და გამოყენებული მოდელები, ასევე ანალიზის შედეგად გაკეთებული დასკვნები შეიძლება გამოყენებულ იქნეს ფინანსური მდგომარეობის ანალიზისა და ენერგოკომპანიის ფინანსური მდგრადობის შეფასებისათვის. წარმოდგენილ კომპლექსური მიდგომის საფუძველზე დაიგეგმება კომპანიის ფინანსური რისკის და რისკ-მენეჯმენტის შემცირების დონე.

სადისერტაციო ნაშრომის ძირითადი დებულებანი შეიძლება გამოყენებულ იქნეს საწარმოს მენეჯმენტის, ანალიტიკური სამსახურების და საწარმოთა გაკოტრების ალბათობის შესახებ გადაწყვეტილებების მიღებისას.

აპრობაცია. სადისერტაციო სამუშაოს ძირითადი დებულებები, სადისერტაციო ნაშრომის შედეგები, მუშაობისას სხვადასხვა ეტაპებზე მოხსენებულ და განხილულ იქნა:

1. საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის, ენერგეტიკისა და ტელეკომუნიკაციის ფაკულტეტის, ელექტროენერ-გეტიკისა და ელექტრომექანიკის დეპარტამენტში, კოლოქვილუმი I-ზე - „ეკონომიკის ოქროს წესი ენერგოსაწარმოს მაგალითზე“ - 2018 წელი;

2. საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის, ენერგეტიკისა და ტელეკომუნიკაციის ფაკულტეტის, ელექტროენერ-გეტიკისა და ელექტრომექანიკის დეპარტამენტში, კოლოქვილუმი II-ზე - „ელექტროენერგეტიკული საწარმოს ბალანსის (ფინანსური მდგომარეობის ანგარიშგების) ანალიზი სს“თელასი“-ს მაგალითზე“ - 2018 წელი;

3. საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის, ენერგეტიკისა და ტელეკომუნიკაციის ფაკულტეტის, ელექტროენერ-გეტიკისა და ელექტრომექანიკის დეპარტამენტში, კოლოქვილუმი III-ზე - „საწარმოს ფინანსური მდგომარეობის შეფასება ენერგოკომპანიის მაგალითზე“ - 2019 წელი;

4. საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის, ენერგეტიკისა და ტელეკომუნიკაციის ფაკულტეტის, ელექტროენერგეტიკისა და ელექტრომექანიკის დეპარტამენტის გაფართოებულ სხდომაზე, სადისერტაციო ნაშრომის წინასწარ დაცვაზე - „ფინანსური ინფორმაციის ანალიზი ენერგოსაწარმოებში“ – 01.05.2019 წელი.

5. საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის, სტუდენტთა 85-ე ღია საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციაზე. მოხსენების თემა: „ენერგოკომპანიის ფინანსური მდგრალობის შეფასება“ – 07 ივნისი-01 ივლისი, 2017 წელი.

6. შპს ბათუმის ნავიგაციის სასწავლო უნივერსიტეტის, მეზღვაურთა საერთაშორისო დღისადმი მიძღვნილი III საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენციაზე. მოხსენების თემა: „ენერგეტიკული საწარმოების მდგრალობის ფინანსური ანალიზი“ – 24 ივნისი, 2017 წელი.

დისერტაციის მოცულობა და სტრუქტურა. სადისერტაციო ნაშრომი მოიცავს 154 გვერდს. იგი შედგება შესავლის, სამი თავისა და დასკვნითი ნაწილისაგან. გამოყენებული ლიტერატურის სია წარმოდგენილია 136 დასახელებით.

ნაშრომის მოკლე შინაარსი

შესავალი. ჩვენი ქვეყნის ენერგეტიკული პრიორიტეტები ეფუძნება რეგიონულ ენერგეტიკულ ბაზრებზე ვაჭრობის პოტენციური შესაძლებლობების ანალიზს და ადგილობრივი ენერგორესურსების ათვისებისა. აუცილებლად გათვალისწინებელია ქვეყნის მიერ ევროკავშირში ინტეგრაციის კუთხით დასახული მიზნების არსება. ეს გულისხმობს იმას რომ, საქართველოს კანონმდებლობის ევროკავშირის ენერგეტიკულ კანონმდებლობასთან, სტანდარტებთან ეტაპობრივ დაახლოებას.

დარგის რეფორმირებისას წარმოიქმნება რიგი ორგანიზაციული, ფინანსური პრობლემები, რომლებიც აუცილებლად აისახება საწარმოს ეფექტურ ფუნქციონირებაზე. ეს პრობლემები, უპირველეს ყოვლისა, ენერგეტიკული კომპანიების ფინანსური და ეკონომიკური საქმიანობის მართვაში სრულად იჩენს თავს.

შესაბამისად, ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი საკითხი ენერგოკომპანიების ფინანსური მდგრადობის მიღწევაა, ფინანსური ანგარიშგების ანალიზზე დაყრდნობით.

საქართველო ენერგეტიკის სექტორი რესტრუქტურისაციის პროცესშია. ელექტროენერგეტიკული დარგის რეფორმა გულისხმობს სუბიექტებს შორის ახალი საბაზრო ურთიერთობების ჩამოყალიბებას და სტრუქტურაში ცვლილებებს, რაც შექმნის ბაზრის ახალი მონაწილეებსა და ელექტროენერჯის გაცილებით ეფექტურ სისტემას.

I თავში განხილულია საქართველოში ენერგეტიკული სექტორის რეფორმირების პრობლემები; ენერგოკომპანიის ბიზნესგარემო; ენერგეტიკული კომპანიის განვითარებისათვის საჭირო გარემოს პროგნოზირება. საბაზრო პირობებში ენერგოკომპანიების ფუნქციონირების დამოკიდებულება შიდა ფაქტორების ანალიზზე, რომლებიც გავლენას ახდენს მათი საქმიანობის სხვადასხვა ასპექტებზე; ენერგოკომპანიის საქმიანობის და

განვითარების გავლენის სხვადასხვა ფაქტორების კლასიფიკაცია; ენერგოგამანაწილებელ-ქსელური კომპანია სს „თელასი“-ს საქმიანობა, მისია, კომპანიის ისტორია, ნორმატიული ბაზა, კორპორაციული მენეჯმენტის პოლიტიკა, ეკოლოგიური პოლიტიკა.

განხილულია სს „თელასი“-ს ეფექტურობის ძირითადი მაჩვენებლების სისტემა, რომელიც დაინერგა 2017 წელს (ემმ). წარმოდგენილი სისტემა არის საზოგადოების წარმატების ინდიკატორები ან კონკრეტული თანამშრომლის წარმატების ინდიკატორები. ეს ინდიკატორები შემუშავებულია საზოგადოების სტრატეგიის საფუძველზე და საზოგადოების ან კონკრეტული თანამშრომლის მუშაობის ეფექტურობის, მისი წვლილის, საზოგადოების მიზნების რეალიზაციაში, სრული შეფასების საშუალებას იძლევა კონკრეტულ საანგარიშო პერიოდისათვის.

განხილულია კომპანიის საქმიანობის მართვის და კონტროლის ფუნქციების სრულყოფის მიზნით შემოღებული საზოგადოების საკონტროლო მაჩვენებლები. საკონტროლო მაჩვენებლები (სმ) განსაზღვრავს საზოგადოების ან კონკრეტული თანამშრომლის ძირითად საწარმოო ამოცანებს.

II თავში ფინანსური მდგომარეობის ანალიზის მეთოდის შესახებ არსებული სამეცნიერო შრომების, საერთაშორისო პრაქტიკის მასალების შესწავლისა და განზოგადოების საფუძველზე წარმოდგენილია დისერტანტის მოსაზრება ფინანსური მდგომარეობის ანალიზის სტრატეგიისა და მისი ძირითადი მიმართულებების შესახებ.

ფინანსური ანგარიშები წარსულში მოვლენების გაშუქებას ითვალისწინებს, მათი მონაცემები აუცილებელია სამომავლო გეგმებისა და პროგნოზების მისაღებად.

ფინანსური ანგარიშების მეშვეობით, შეისწავლება საწარმოს მთლიანი საქმიანობა. უფრო დეტალური, ფინანსური ინფორმაციის შესწავლისას აუცილებელია განხილულ იქნას კომპანიის საქმიანობის შედეგები ცალკეულ სტრუქტურულ დანაყოფებში.

კომპანიის ფინანსური ანგარიშების შედეგების დაინტერესებული პირები შეიძლება დაყოფილ იქნას ორ ჯგუფად:

პირველი ჯგუფი: მფლობელები, კრედიტორები, მიმწოდებლები, კლიენტები, საგადასახადო ორგანოები, კომპანიის პერსონალი, მენეჯმენტი.

მეორე ჯგუფი: აუდიტორული ფირმები, კონსულტანტები, საფონდო ბირჟები, იურისტები, პრესა, ასოციაციები, პროფკავშირები, რომლებმაც უნდა დაიცვან ფინანსური ანგარიშების მომხმარებელთა პირველი ჯგუფის ინტერესები.

განხილულ სადისერტაციო ნაშრომში ფინანსური ანალიზის მეთოდი მოიცავს სამ ურთიერთდაკავშირებულ ბლოკს:

1. კომპანიის ფინანსური შედეგების ანალიზი;
2. კომპანიის ფინანსური მდგომარეობის ანალიზი;
3. ფინანსური და ეკონომიკური საქმიანობის ეფექტურობის ანალიზი.

ასევე, წარმოდგენილია ფინანსური ანალიზის მიზნები, კომპანიისთვის ყველაზე მნიშვნელოვანი პარამეტრების განხილვა და შესწავლა, რის შედეგადაც მივიღებთ ფინანსური მდგომარეობის ობიექტურ და ზუსტ სურათს. ესენია: საწარმოს ქონებრივი მდგომარეობის შეფასება, ლიკვიდურობისა და გადახდისუნარიანობის შეფასება, ფინანსური მდგრადობის შეფასება, საქმიანი აქტივობის შეფასება, რენტაბელობის მაჩვენებლების შეფასება.

ნაშრომში წარმოდგენილია ფინანსური ანგარიშების ანალიზის გაანგარიშებები, შესაბამისი მეთოდებისა და ინდიკატორების შერჩევით. ასევე, კომპლექსური ანალიზი სამეცნიერო კვლევის ჩატარების შესახებ:

ფინანსური მდგომარეობის ზოგადი შეფასება;

ფინანსური მდგომარეობის კოეფიციენტური ანალიზი.

III თავში განხილულია ენერგოკომპანიისათვის დამახასიათებელი დარგობრივი რისკები.

ყურადღება ეთმობა „თელასი“-ს საქმიანობასთან დაკავშირებული ძირითადი რისკების აღწერილობას.

განხილულია სს „თელასი“-ს ფინანსური ანგარიშგების შედგენის პროცესთან დაკავშირებული რისკების შიდა კონტროლის და მართვის სისტემის მიმოხილვა.

განხილულია გაკოტრების ალბათობის მოდელების არსი და მისი დიაგნოსტიკის თეორიული საკითხების შესწავლა და მათი განზოგადება კომპანიის მიმდინარე აღრიცხვისა და ფინანსური ანგარიშგების მონაცემების საფუძველზე.

ფინანსური ანალიზის შედეგად გაკეთდება სათანადო დასკვნები და რეკომენდაციები.

ნებისმიერი კომპანიის საქმიანობა უნდა იმართებოდეს ისე, რომ ფინანსური კრიზისის საფრთხე მინიმუმამდე იყოს დაყვანილი, ისევე, როგორც ფინანსური რისკების დონე. კომპანიისათვის ფინანსური კრიზისის ყველაზე მაღალ დონედ განიხილება მისი გაკოტრება.

ყურადღება ეთმობა ფინანსური კრიზისის საფრთხის პროგნოზირებას და ამ პრობლემის თავიდან აცილებისა და პრევენციის გზებს. განხილულია ფინანსური მდგომარეობის ინდიკატორები კომპლექსური ანალიზის მიდგომით. დღეისთვის მსოფლიო პრაქტიკაში მოსალოდნელი გაკოტრების პრობლემის გამოვლენის და პროგნოზირების მიზნით, გამოიკვეთა რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მიდგომები.

ნაშრომში, გაკოტრების ალბათობის პროგნოზირებისას გამოყენებულია MDA მოდელები, ისინი ლიტერატურაში ცნობილია Z-მოდელების სახელით. ყველა გაანგარიშებული Z-მოდელი წარმოადგენს ოთხ ფაქტორულ მოდელს. Z-მოდელებიდან გამოყენებული გვაქვს:

1. ე. ალტმანის Z-მოდელი
2. რ. ტოფფლერის Z-მოდელი
3. გორდონ ლ.ვ. სპრინგეიტის Z-მოდელი.

პრობლემის უფრო დეტალური შესწავლის მიზნით ასევე გამოყენებულია ჯ. არგენტის და ტ. სტოუნის ხარისხობრივი მოდელი.

ჩვენს მიერ შემოთავაზებული მიდგომის საფუძველზე დაიგეგმება კომპანიის ფინანსური რისკის და რისკ-მენეჯმენტის შემცირების დონე.

თუმცა, აქვე უნდა ითქვას, რომ თანამედროვე სამეცნიერო ნაშრომებში არ არის გათვალისწინებული საქართველოს ელექტროენერჯის ბაზრის ფუნქციონირების პირობები, დარგის თავისებურებები, ნორმატიული აქტები და საკანონმდებლო ბაზა.

ენერგეტიკული სექტორის რეფორმირებისას ყურადღება ეთმობა ძირითადად სამ კითხვას: საიმედოობა, ეფექტურობა, უსაფრთხოება. შესაბამისად, ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი საკითხი ენერგოკომპანიების ფინანსური მდგრადობის მიღწევას, ფინანსური ანგარიშგების ანალიზზე დაყრდნობით. აუცილებელია ელექტროენერჯის დარგში მოქმედი სუბიექტების მართვისას, შემუშავდეს და დაინერგოს ეფექტური ფინანსური და ეკონომიკური მექანიზმები.

დასკვნა

აუცილებელია აღვნიშნოთ, რომ 2006 წელს საქართველოს პარლამენტმა დაამტკიცა დადგენილება №3259 „საქართველოს ენერგეტიკულ სექტორში სახელმწიფო პოლიტიკის ძირითადი მიმართულებების შესახებ“. აღნიშნული დადგენილების რეალიზაციის ფარგლებში შედგენილი იქნა კონკურენტულ (საბითუმო) ბაზარზე გადასვლის გეგმა, რომელიც შეიცავდა ლიბერალიზაციის კონკრეტულ ეტაპებს. გეგმის შესაბამისად გათვალისწინებული იყო მომხმარებლის ეტაპობრივი დაშვება კონკურენტულ ბაზარზე. 2014 წელს ევროკავშირმა და საქართველომ ხელი მოაწერეს შეთანხმებას ასოცირების შესახებ, რომლის განუყოფელ ნაწილს წარმოადგენს შეთანხმება ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ.

უნდა გავითვალისწინოთ ის ფაქტი, რომ ენერგეტიკული გაერთიანების ხელშეკრულებით დგინდება მხარეთა მიერ ვალდებულებების შესრულების კონკრეტული მკაცრი ვადები. ევროკავშირის დირექტივებისა და რეგლამენტების რიგი წარმოადგენს ენერგეტიკული გაერთიანების დამფუძნებელი ხელშეკრულების განუყოფელ ნაწილს და ავტომატურად უნდა შესრულდეს შეერთების ოქმის ხელმომწერი სახელმწიფოს მიერ.

ენერგოგაერთიანებასთან საქართველოს შეერთების შესახებ ოქმში განსაკუთრებით ხაზგასმულია, რომ ვინაიდან საქართველოს არ აქვს საერთო საზღვრები არცერთ ევროკავშირის წევს სახელმწიფოსთან, საჭიროა განსაკუთრებული გადაწყვეტილებების მოძიება ენერგორესურსების ბაზრების ინტეგრაციისთვის. ენერგოგაერთიანებასთან შეერთებასთან დაკავშირებით ქვეყანამ იკისრა რიგი ვალდებულებები:

- ენერგომატარებლებით ვაჭრობის პლატფორმის (ბაზრის) შექმნა;
- კონკურენტუნარიანობის და გამჭვირვალობის ზრდა, რაც გულისხმობს არადისკრიმინაციულ წვდომას ქსელებსა და მომხმარებელთან ევროპული სტანდარტების ფარგლებში;

- სტაბილური და მიმზიდველი საინვესტიციო გარემოს უზრუნველყოფა;

- საერთო მოხმარების ენერგომატარებლების ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება.

უნდა გავითვლიწინოთ, რომ ელექტროენერჯის მომავალი ბაზარი საქართველოში ამოქმედდება საქართველოს პარლამენტის მიერ ენერგეტიკისა და სასმელი წყლის შესახებ კანონის პროექტის მოწონების შემდეგ, ამასთან, 2022 წლამდე იმოქმედებს გარდამავალი პერიოდი. ელექტროენერჯის ბაზარი დარეგულირდება ორი კანონქვემდებარე აქტით: საქართველოს მთავრობის მიერ მიღებული საქართველოს ელექტროენერჯის ბაზრის მოდელის კონცეპციით და საქართველოს ენერგეტიკისა და წყალმომარაგების მარეგულირებელი ეროვნული კომისიის (სემეკი) მიერ მიღებული ბაზრის წესებით. საქართველოს ელექტროენერგეტიკული ბაზრის ახალი მოდელი გულისხმობს ელექტროენერჯის გადაცემის და კომერციული რეალიზაციის ფუნქციის გაყოფას, რაც სს „თელასისგან“ მოითხოვს ბიზნესების გაყოფას.

ზემოთ აღნიშნული ფაქტების გათვალისწინებით, საკვლევ თემაზე მუშაობის პროცესში გაანალიზებულ იქნა სს „თელასი“-ს ფინანსური მდგომარეობის შეფასების ძირითადი მაჩვენებლები, ფინანსური მდგრადობის უზრუნველყოფისა და გაკოტრების ალბათობის დიაგნოსტიკის კრიტერიუმები. ჩატარებული კვლევის შედეგად დადგინდა ძირითადი მაჩვენებლების ცვლილების ტენდენციები, გამოვლინდა ამ ცვლილებების გამომწვევი მიზეზები და გაკეთდა შესაბამისი დასკვნები.

განხილულ წლების მონაცემების ანალიზით ირკვევა, 2017 წელს სს „თელასი“-ს მოგებამ შეადგინა 22 312 000 ლარი (შედარებით კომპანიის გეგმიურ მოგებასთან 21 883 000 ლარის ოდენობით).

სს „თელასი“-ს აქტივების საერთო ღირებულებამ 2017 წლის ბოლოს შეადგინა 318 884 000 ლარი, 2016 წელთან შედარებით აბსოლუტურ გამოხატულებაში აქტივების სიდიდე გაიზარდა 29 843 000 ლარით. ძირითადად ეს ცვლილება მიღწეულია ძირითადი საშუალებების ზრდის

ხარჯზე. 2017 წლის ბოლოს 31 246 000 ლარის ოდენობით გაიზარდა არასაბრუნავი აქტივების წილი, ძირითადად ამაზე იქონია გავლენა ძირითადი საშუალებების ზრდამ და 2017 წლის ბოლოს შეადგინა 236 631 000 ლარი. რაც შეეხება საბრუნავი აქტივებს, მათი ოდენობა შემცირდა 1 403 000 ლარით და 2017 წლის ბოლოს შეადგინა 82 253 000 ლარი, რაზედაც გავლენა მოახდინა ფულადი სახსრების და მათი ეკვივალენტების შემცირებამ.

უნდა ავლნიშნოთ რომ, მიმდინარე ვალდებულებები აღემატებოდა მიმდინარე აქტივებს 40 437 ლარით, 2017 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით.

2017 წელს, საერთო მმართველობის ქვეშ მყოფი კომპანიების მიმართ საზოგადოებამ დაფარა დავალიანება 19 415 000 ლარის ოდენობით, (ვადაგასული და დაუფარავი დავალიანება ფიქსირდებოდა 2000 წლიდან).

ავლნიშნოთ ის ფაქტი რომ, კომპანიას ნება დართეს არ გადაეხადა მმართველობის ქვეშ მყოფი კომპანიებისთვის 2017-2015 წლებში ელექტროენერჯის მიწოდებისთვის სრული თანხის ოდენობა. 2017 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, მმართველობის ქვეშ მყოფი კომპანიების მიმართ ვადაგასული დავალიანების ოდენობა შეადგენდა 21 636 000 ლარს.

ფინანსური ანალიზის შეგვიძლია დავადგინოთ რომ, 2017 წელს მიღებულმა ამონაგებმა შეადგინა 420 338 000 ლარი ელექტროენერჯის და ქსელური მომსახურების რეალიზაციის შედეგად, რაც 2016 წელთან შედარებით 24 466 000 ლარით მეტია.

უნდა ავლნიშნოთ, რომ კომპანიის ამონაგები 2017 წელს გაიზარდა შემდეგი ძირითადი ფაქტორების შედეგად: ამონაგები კომუნალურ-საყოფაცხოვრებო მომხმარებლებზე ელექტროენერჯის გაყიდვის შედეგად არის გაზრდილი 3 242 000 ლარის ოდენობით; ამონაგები კომერციულ და სამრეწველო მომხმარებლებზე ელექტროენერჯის გაყიდვების შედეგად არის გაიზრდილი 20 671 000 ლარის ოდენობით; ამონაგები ელექტროენერჯის სახელმწიფო სექტორზე გაყიდვების შედეგად არის გაზრდილი 468 000 ლარის ოდენობით; ამონაგები ელექტროენერჯის ტრანზიტიდან არის გაზრდილი 85 000 ლარის ოდენობით;

ფინანსური კოეფიციენტების ანალიზის შედეგად დადგინდა რომ აბსოლუტური ლიკვიდურობის კოეფიციენტი შემცირდა 0,18-დან 0,15-მდე 2017 წლის შედეგების მიხედვით. ეს იმის ნიშანია, რომ საზოგადოებისათვის გაუარესდა მოკლევადიანი ვალდებულებების დაფარვა, ამ ფაქტზე იმოქმედა ფულადი სახსრების და მათი ეკვივალენტების შემცირებამ და ასევე მოკლევადიანი ვალდებულებების ზრდა. აბსოლუტური ლიკვიდურობის კოეფიციენტის შემცირებაზე გავლენა მოახდინა სს „ვითიბი ბანკ ჯორჯია“-სთან 30.03.2017 წლის საკრედიტო ხაზის გახსნაზე, ახალი საკრედიტო ხელშეკრულების დადებით, რომლის მიმდინარე ნაწილი, 2017 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, შეადგენს 9 000 000 ლარს.

სწრაფი ლიკვიდურობის კოეფიციენტი შეადგინა 0,60 31 დეკემბრის 2017 წლის მდგომარეობით. სწრაფი ლიკვიდურობის კოეფიციენტი შემცირება, ეს მოვლენა გამოწვეული იყო ფულადი სახსრების და მოკლევადიანი ვალდებულებების ზრდით.

ლიკვიდურობის კოეფიციენტი შემცირდა 0,72-დან 0,67-მდე. მოცემული მაჩვენებელი ახასიათებს, კომპანიის უნარის შემცირებას განახორციელოს ანგარიშსწორება მიმდინარე ვალდებულებების შესაბამისად. მიმდინარე ლიკვიდურობის კოეფიციენტის მაჩვენებელი შემცირება, ეს მოვლენა განპირობდა იმ ფაქტმა რომ ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები შემცირდა, მოკლევადიანი ვალდებულებების ზრდით.

საკუთარი კაპიტალის წილი ბალანსის ვალუტაში შემცირდა და შეადგინა 0,48 2017 წელს მდგომარეობით. სასესხო და საკუთარი კაპიტალის ფარდობა არის გაზრდილი და შეადგინა 1,08 2017 წელს მდგომარეობით.

გაყიდვების რენტაბელობის მაჩვენებელი შემცირა. ეს მოვლენა განპირობებულია იმ ფაქტით რომ, კომპანიის მიერ განხორციელებული გაყიდვებიდან, მოგების მაჩვენებლების შემცირებასთან. უნდა აღინიშნოს, რომ საკუთარი კაპიტალის რენტაბელობის და ერთობლივი აქტივების

რენტაბელობის მნიშვნელობის შემცირება დაკავშირებულია კომპანიის მოგების შემცირებასთან. სრული შემოსავლის ანგარიშგებიდან 2017 წელს მდგომარეობით კომპანიის მოგებამ შეადგინა 22 312 000 ლარი, 2016 წელს 38 838 000 ლართან შედარებით. 2017 წლის განმავლობაში სს „თელასი“-ს მოგების შემცირება განპირობებულია რამდენიმე ფაქტორით:

- 1) ხარჯების ზრდა შესყიდულ ელექტროენერგიაზე;
- 2) ხარჯების ზრდა თანამშრომლების ხელფასზე და ანაზღაურებაზე;
- 3) მოგების გადასახადის ზრდა.

საწარმოს ფინანსური მდგომარეობის ანალიზის და ფინანსური მდგრადობის გაუმჯობესების საკითხების შესწავლით სპეციალური ეკონომიკური ლიტერატურის დამუშავებისა სს „თელასი“-ს მიმდინარე აღრიცხვისა და ფინანსური ანგარიშგების მონაცემების განხილვით შესაძლებელი გახდა მეცნიერული ხასიათის შემდეგი თეორიული და პრაქტიკული მნიშვნელობის წინადადებების ჩამოყალიბება:

1. ფინანსური მდგომარეობის ანალიზის ენერგეტიკულ სექტორში სტრატეგიის შესახებ შემოთავაზებულია ფინანსური მდგომარეობის ანალიზის და ენერგოკომპანიის სტრატეგიის არსისა და მისი ძირითადი მიმართულებების ავტორისეული ფორმულირება, შემდეგი სახით:

ფინანსური მდგომარეობის ანალიზის სტრატეგია არის ზოგადი კონცეფცია. ამ კონცეფციის თანახმად ხდება საწარმოს ფინანსური რესურსებით უზრუნველყოფა, ამ რესურსების გამოყენების ეფექტიანობა, საწარმოს ფინანსური მდგრადობის შეფასება, გადახდისუნარიანობის დადგენა. ასევე, ფინანსური პრობლემების გადაჭრის ღონისძიებათა დასახვა და ამისათვის საჭირო რესურსების ოპტიმალური განაწილება.

ამ მიზნის მისაღწევად კი მიზანშეწონილია ფინანსური მდგომარეობის ანალიზის სტრატეგიის და შემდეგი ძირითადი მიმართულებების გამოყოფა:

- ფინანსური მდგომარეობის ანალიზისათვის საჭირო ინფორმაციის შერჩევა და მომზადება;

- ფინანსური მდგომარეობის ანალიზის გეგმის შემუშავება და მისი შედეგების შეფასება;

- ფინანსური მდგომარეობის შეფასებისათვის აუცილებელი უმნიშვნელოვანესი მაჩვენებლების შერჩევა და მათი მნიშვნელობის დასაბუთება;

2. ფინანსური მდგომარეობის ანალიზის მეთოდოლოგიისა და მეთოდის კვლევის საფუძველზე შემოთავაზებულია ფინანსური მდგომარეობის ანალიზის ჩატარება შემდეგი სახით:

- ფინანსური მდგომარეობის ზოგადი შეფასება ფინანსური ანგარიშგების წაკითხვით;

- ფინანსური მდგომარეობის ანალიზი კოეფიციენტების სისტემის გამოყენებით:

- ლიკვიდურობისა და გადახდისუნარიანობის;
- ფინანსური მდგრადობის შეფასების;
- საქმიანი აქტივობის შეფასების;
- რენტაბელობის შეფასების მაჩვენებლები.

3. დაზუსტებულია დარგის მიზედვით აღნიშნულ ჯგუფებში გაერთიანებული ფინანსური კოეფიციენტები და მათი გაანგარიშების ტექნიკა.

4. ჩამოყალიბებულია ფინანსური მდგომარეობის ანალიზის სპეციფიკური მიზნები, ფინანსური მდგომარეობის ანალიზის მეთოდის შესახებ არსებული სპეციალური ლიტერატურის განხილვისა და დამუშავების საფუძველზე წარმოდგენილია საკუთარი ხედვა და განხილულია საწარმოს ქონებრივი მდგომარეობის, ლიკვიდურობისა და გადახდისუნარიანობის, ფინანსური მდგრადობის, საქმიანი აქტივობის შეფასების მაჩვენებელთა, რენტაბელობის შეფასების მაჩვენებელთა დინამიკა, ჩატარებულია აღნიშნული მაჩვენებლების ცვლილების ანალიზი და განხილული იქნა მათი დინამიკა.

5. საწარმოს შიდა და გარე ფაქტორების შესახებ სამეცნიერო ნაშრომებში არსებული მოსაზრებების ანალიზისა და ჩატარებული

კვლევის საფუძველზე წარმოდგენილ იქნა საწარმოსგან დამოუკიდებელი ანუ გარე ფაქტორების ავტორისეული კლასიფიკაცია:

- პოლიტიკური;
- სოციალური;
- ეკონომიკური;
- ტექნიკური;
- სამეცნიერო-ტექნოლოგიური

წარმოდგენილია ასევე შიდა, ანუ საწარმოზე დამოკიდებულ ფაქტორების კლასიფიკაცია:

- საწარმოს ტექნიკური და ტექნოლოგიური უზრუნველყოფა;
- მენეჯმენტის პოლიტიკა;
- კომპლექსური მიდგომის შემუშავება კომპანიის ფინანსური მაჩვენებლების ანალიზისას ;

6. გაკოტრების ალბათობის პროგნოზირების პრობლემები არ არის სათანადოდ შესწავლილი, რადგან ეს პრობლემები არის კომპლექსური. აქვე უნდა ავლნიშნოთ რომ, ეს პრობლემა რამდენიმე სამეცნიერო დისციპლინის სფეროს წარმოადგენს: ფინანსური ანალიზის, სამართლის, ფინანსური მართვის და მათი შესწავლის საგანს წარმოადგენს. ამიტომ თანამედროვე კომპლექსური ანალიზის პროცესის გამოსაკვლევად სამეცნიერო დისციპლინის მთელ სფეროს იყენებს.

7. გაკოტრების პრობლემის თეორიული და პრაქტიკული ასპექტების განხილვის შედეგად გაკეთებულია დასკვნა, რომ გაკოტრების ალბათობის პროგნოზირების MDA მოდელებისათვის გამოიყენება მაკროეკონომიკურ დონეზე საკმარისი ოდენობის მაჩვენებლების და უტყუარი სტატისტიკური მასალის არსებობისას.

ამიტომ კომპანიის ფინანსური მდგომარეობის შესწავლისას განხილული მოდელები შეიძლება გამოყენებულ იქნეს, როგორც ანალიზის დამხმარე ინსტრუმენტი. მათ შედეგებზე სრული დაყრდნობა გონივრული არაა. ჩვენი ქვეყნის ეკონომიკაში მექანიკურმა გადმოტანამ შეიძლება გამოიწვიოს გაკოტრების ალბათობის პროგნოზირებაში მნიშვნელოვანი განსხვავება რეალურისაგან. ვერცერთი მოდელი, მათ

შორის ყველაზე გავრცელებული ალტმანის მოდელებიც კი, ვერ უზრუნველყოფენ გაკოტრების ალბათობის ანალიზის სათანადო სიზუსტეს. ამიტომ, ჩვენს მიერ ჩატარებული სამუშაოს შედეგებიდან გამომდინარე, საჭიროთ ვთვლით მათ შედარებას საწარმოს ფინანსური მდგომარეობის სხვა მაჩვენებლებთან (ლიკვიდურობის კოეფიციენტების, გადახდისუნარიანობის აღდგენის, ფინანსური მდგრადობის, საბრუნავი აქტივებით უზრუნველყოფის, ფინანსური დამოუკიდებლობის კოეფიციენტებთან) და, მხოლოდ მნიშვნელოვანი განსხვავების არარსებობის შემთხვევაში, ალტმანის ან სხვა ზემოთ განხილული მოდელები ჩაითვალოს მოცემული სიტუაციისათვის მისაღებად.

8. უცხოელი ავტორების მიერ შემოთავაზებულ მეთოდებში გაკოტრების პროგნოზირების პერიოდი მერყეობს ორიდან ხუთ წლამდე, ზოგიერთ მოდელში კი პერიოდი საერთოდ არ არის მითითებული. განვითარებადი საბაზრო ურთიერთობების პირობებში, ჩვენ მიგვაჩნია, კერძოდ, რომ საქართველოში გაკოტრების დიაგნოსტიკისათვის მიზანშეწონილია ერთი ან ორწლიანი პერიოდის განხილვა.

9. საწარმოს ფინანსური გაჯანსაღების მნიშვნელოვანი რეზერვის - რესურსების ოპტიმალური გამოყენების უზრუნველსაყოფად აუცილებელია ნორმატივებისა და რესურსების დამზოგავი ტექნოლოგიების დანერგვა, დანაკარგების დინამიკის ანალიზი და მათი თავიდან აცილების ღონისძიებათა შემუშავება.

10. ჩვენს მიერ განხილული მეთოდები გაკოტრების სტადიის მოახლოების დადგენის საშუალებას იძლევა, მაგრამ მათი საშუალებით ვერ ხდება სასიცოცხლო ციკლის სხვა ფაზების პროგნოზირება, ამიტომ საწარმოს კრიზისული სიტუაციის შეფასებისათვის მიზანშეწონილია სხვა ხარისხობრივი მაჩვენებლების გამოყენებაც. ამ მიზნით გამოვიყენით ჯ. არგენტის და ტ. სტოუნის ხარისხობრივი მოდელი. შემოთავაზებული მიდგომის საფუძველზე დაიგეგმება კომპანიის ფინანსური რისკის და რისკ-მენეჯმენტის ღონეების პროგნოზირება.

11. სს „თელასი“-ს გადავადებული დებიტორული დავალიანებების ამოღების მიზნით, რომელსაც კომპანია ვერ ახერხებს, დაისახოს ფინანსური გაჯანსაღების მნიშვნელოვანი ღონისძიები.

12. კომპანიის ფინანსური მდგომარეობის დეტალური ანალიზისათვის შემოთავაზებულია კომპანიის შესწავლა საქმიანობის სახეების მიხედვით: ტექნიკური საქმიანობა, კომერციული საქმიანობა, ფინანსური საქმიანობა, კორპორაციული საქმიანობა.

დისერტაციის თემაზე გამოქვეყნებული სამეცნიერო შრომები:

სადისერტაციო ნაშრომის ძირითადი შედეგები გამოქვეყნებულია საერთაშორისო რეცენზირებად და რეფერირებად სამეცნიერო ჟურნალებში:

1. ბოჭორიშვილი ლ., ღვინიაშვილი ნ. ენერგეტიკული საწარმოების მდგრადობის ფინანსური ანალიზი. "ინოვაციური ეკონომიკა და მართვა", 2017, №4, გვ. 93-101.
2. ავაგუმაშვილი ნ. Z-მოდელების ანალიზი ელექტროგამანაწილებელი კომპანიის მაგალითზე. "ენერჯია", 2018, № 4(88), გვ. 27-31.
3. ავაგუმაშვილი ნ. ფინანსური მდგრადობის შეფასება საზღვარგარეთული გამოცდილების საფუძველზე ენერგოგამანაწილებელი კომპანიის მაგალითზე. "ენერჯია", 2019, № 1(89), გვ. 56-60.
4. ავაგუმაშვილი ნ. კომპანიის ფინანსური კრიზისის პროგნოზის მოდელი ეტაპობრივი ოპერაციების ფორმატში. "ბიზნეს ინჟინერინგი", 2019, №1-2, გვ. 116-119.
5. ბოჭორიშვილი ლ., ავაგუმაშვილი ნ. საწარმოს საქმიანი აქტივობის, ფინანსური მდგრადობისა და ეფექტური საქმიანობის მართვის ანალიზი. "ეკონომიკა", 2019, №3-4, გვ. 87-95.

Abstract

Electricity in the modern world is one of the key factors of social and economic processes, namely the provision of the lives of the population and consumption of households, goods and services, national security and environmental protection.

The priorities of Georgia's energy strategy are based on the analysis of potential opportunities for local energy resources and trade in regional energy markets. In addition, it envisages the objectives of the country's integration into the European Union, which implies gradual approximation of the Georgian legislation with EU energy legislation and standards.

Energy sector of Georgia is in the restructuring process. The reform thereof implies the establishment of new market relations between the subjects and the changes in the structure, which will create new market participants and a more efficient system of electricity.

Reform of the sector will generate a number of organizational and financial problems, as well as those reflected in the efficient functioning of a company. These problems, first of all, are fully to emerge in the management of financial and economic activities of energy companies.

In terms of restructuring the power industry and power companies, it is necessary to define and review the issues of securing financial planning and financial sustainability subject to the results of financial analysis.

The object of study is a Georgian power distribution and grid company - JSC "Telasi".

Main types of business activities of JSC "Telasi" are purchase and sale of electricity, power grid services and operation, power transit services and customer technical services.

Nowadays, the company carries out power grid retrofitting activities to modernize the company. The main focus is on rehabilitation and modernization of the technically "weak" segments of the distribution network.

Subject to the terms set forth hereinabove, it is interesting to conduct financial sustainability analysis, financial risk analysis and probability diagnosis of bankruptcy on the example of the company, and present some specific recommendations based on the results of the analysis.

Chapter I contemplates the problems of energy sector reform in Georgia; business environment of the power company; forecasting the environment for the development of the company; dependence of power companies' operation in market terms on internal factors analysis affecting various aspects of their activities; classification of various factors of the influence of power companies' activities; activities, mission, history, statutory base, corporate management policy, and ecological policy of JSC "Telasi".

Chapter II represents the dissertator's opinion on the strategy of analysis of financial position and its main directions on the basis of the research and analysis

of scientific practices, international practice materials on the methodology of financial position analysis.

Financial reports illustrate the past events, and the data thereon is essential to obtain future plans and projections.

Also, there are outlined the aims of financial analysis, review and analysis of the most important parameters for the company, which will result in an objective and accurate picture of the financial situation. These are to include: assessment of the company's property, liquidity and solvency, financial sustainability, business activities, profitability and investment activities.

Chapter III covers the essence of bankruptcy probability models and the study of theoretical issues of its diagnosis and their generalization subject the company's current accounting and financial statements data, and the study of their diagnosis theoretical issues and their generalization based on the company's current accounting and financial statements.

As a result of financial analysis, relevant conclusions and recommendations are to be made.

Any company's activities should be managed in such a way that the risk of financial crisis is minimized, as well as the level of financial risks. The company's bankruptcy is considered to be the highest level of financial crisis.

This notwithstanding, while understanding the importance of this problem, practically, companies pay less attention to the risk of financial crisis and the ways of preventing this problem.

In the thesis paper, when predicting the bankruptcy probability, MDA models are used, they are to be known in the literature as the Z- score models.

It will also be applied J. Argent and T. Stone qualitative model. On the basis of this approach we will plan the financial risk and management risk reduction level of the company.

It should however be assumed that modern scientific works do not provide conditions of operation of Georgia's power market, peculiarities of the sector, statutory regulations and legislative framework.

While reforming the power sector, the strategic directions are considered. Attention has mainly been paid to three issues: reliability, efficiency, security. Therefore, one of the most important issues is the financial stability of power companies, based on financial statements analysis. It is necessary to develop and implement effective financial and economic tools in the management of the entities operating in the power sector.

There at the end of the thesis paper are presented conclusions and recommendations, list of literature.